

AANBEVELINGEN VOOR DE KLIMAATTOP VAN BRAZILIË (COP 30)

INLEIDING: BELEM - DE JUST TRANSITION COP

In 2015 werd in Parijs geschiedenis geschreven. Voor het eerst beloofden 196 landen gezamenlijk de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2°C, met 1,5°C als streefwaarde. Het akkoord was meer dan een papieren belofte: het legde een systeem vast van vijfjaarlijkse nationale klimaatplannen (NDC's) voor alle landen en een duidelijke verantwoordelijkheid voor de rijkste landen¹. Deze landen zouden niet alleen hun eigen uitstoot sneller terugdringen, maar ook lage-inkomenslanden ondersteunen bij het beperken van emissies en het aanpassen aan de gevolgen van de klimaatcrisis.

Tien jaar later is het bilan dubbel. Parijs heeft de wereld op een iets veiliger pad gezet: zonder het akkoord zouden de huidige maatregelen de opwarming richting 4°C of meer hebben gestuurd; nu ligt de inschatting rond 2,6°C². Het laat zien dat multilaterale afspraken effect hebben – mits ze worden nagekomen en uitgevoerd. Het IPCC bevestigt dat het haalbaar is om onder 1,5°C te blijven, maar dit vereist onmiddellijke actie en internationale samenwerking. Het recente advies van het Internationaal Gerechtshof benadrukt bovendien dat zowel staten als private actoren juridisch verplicht zijn hun verantwoordelijkheid te nemen.

De situatie blijft kritiek. Globale emissies dalen te traag, fossiele brandstoffen en subsidies domineren nog steeds, en de gevolgen van de klimaatcrisis worden ieder jaar zichtbaarder: tien opeenvolgende jaren met recordtemperaturen spreken boekdelen. Tegelijkertijd dreigen besparingen op internationale klimaatfinanciering het ambitieniveau en de uitvoering van wereldwijde NDC's te ondermijnen. Binnen de EU blijft de Green Deal overeind, maar staat onder druk door een golf van deregulering, aangestuurd door een selecte groep die vasthoudt aan een verouderd, fossiel en vervuilend model. België hinkt achterop: drie jaar na de deadline werd een Nationaal Energie- en Klimaatplan goedgekeurd dat mikt op 43% emissiereductie tegen 2030. Dit blijft ver onder de EU-doelstelling (47%) en zeker onder het niveau dat de Klimaatzaak vereist (-55%).

Het gastland Brazilië wil tijdens COP30 een nieuw tijdperk inluiden – voorbij louter onderhandelingen. Maar dat kan alleen met de juiste instrumenten en garanties die ervoor zorgen dat het Parijsakkoord daadwerkelijk uitvoerbaar is. COP30 in Belém moet de COP van de **rechtvaardige transitie** worden, met een sterke uitvoering van het Just Transition Work Program en de lancering van het **Belém Actiemechanisme**, zodat de principes van een rechtvaardige transitie concreet, samenhangend en uitvoerbaar worden. Daarnaast moet

¹ <https://www.carbonbrief.org/explainer-the-ratchet-mechanism-within-the-paris-climate-deal/>

² <https://climateactiontracker.org/global/cat-thermometer/>

COP30 de versnelling van de afbouw van fossiele brandstoffen ondersteunen, met een concreet actieplan.

Tegelijkertijd is COP30 een cruciaal **meetmoment**: ook België moet aantonen hoe het concreet bijdraagt aan de wereldwijde strijd tegen de klimaatcrisis. Op 5 oktober trokken 30.000 Belgen de straat op voor klimaatambitie, met het principe dat de grootste schouders de zwaarste lasten dragen en een duidelijke eis voor voldoende middelen voor klimaat, natuur en internationale solidariteit. Het draagvlak is er – nu is het aan Belgische beleidsmakers om te tonen dat ze internationale afspraken naleven. Het huidige NEKP brengt ons nog niet op het juiste spoor; zonder extra inspanningen dreigen we onze internationale ambities niet te halen. België kan een krachtig signaal geven door eindelijk werk te maken van **een rechtvaardige en gestructureerde afbouw van fossiele subsidies**, die in 2020 meer dan 15 miljard euro per jaar bedragen³.

De Klimaatcoalitie, een netwerk van meer dan 100 Belgische maatschappelijke organisaties, formuleert op basis hiervan technische aanbevelingen voor internationaal, Europees en Belgisch niveau voor de internationale klimaatconferentie in Belém.

INLEIDING: BELEM - DE JUST TRANSITION COP	0
MENSENRECHTEN OP LOKAAL, NATIONAAL EN INTERNATIONAAL NIVEAU	1
MITIGATIE: WERELDWIJDE EMISSIES ALIGNEREN MET HET PARIJSAKKOORD	3
JUST TRANSITION IMPLEMENTATION COP	5
INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING.....	6
FINANCIËLE STROMEN IN LIJN MET KLIMAATRECHTVAARDIGHEID	8
GENDERRECHTVAARDIGHEID	10
KLIMAATADAPTATIE	11
LOSS AND DAMAGE	12
LANDBOUW EN VOEDSELSYSTEMEN	13
NATUUR EN BIODIVERSITEIT.....	14
KOOLSTOFMARKTEN.....	16
JONGEREN, KINDEREN EN TOEKOMSTIGE GENERATIES	17

³ <https://klimaat.be/doc/4de-federale-inventaris-van-subsidies-voor-fossiele-brandstoffen.pdf>

MENSENRECHTEN OP LOKAAL, NATIONAAL EN INTERNATIONAAL NIVEAU

De situatie van het maatschappelijk middenveld en mensenrechtenverdedigers

Organisaties uit het maatschappelijk middenveld, vertegenwoordigers van inheemse bevolkingsgroepen en klimaatactivisten spelen een cruciale rol bij het opeisen van ambitieuze resultaten aan het einde van de COP. Toch bestaan er nog steeds obstakels die hun toegang en inclusie in UNFCCC-ruimtes beperken, in een context waarin de civiele ruimte wereldwijd krimpt. Milieubeschermers behoren tot de groepen die het zwaarst getroffen worden door deze inperking van rechten en het gebrek aan bescherming van vrijheid van meningsuiting, vereniging en vreedzame vergadering. Tegelijkertijd zijn bedrijven en lobbygroepen uit de fossiele energiesector prominent aanwezig in nationale delegaties en onderhandelingsruimtes. Het is daarom essentieel dat België ervoor zorgt dat het maatschappelijk middenveld, mensenrechten- en milieuactivisten adequaat worden vertegenwoordigd, zowel binnen de eigen delegatie als in deze internationale fora.

De situatie van de mensenrechten in Brazilië

COP30 vindt plaats in een context die bedreigend is voor mensenrechten in Brazilië, vooral voor mensenrechtenverdedigers en inheemse volkeren, die een hoog risico lopen op vervolging. Brazilië behoort tot de gevaarlijkste landen ter wereld voor verdedigers van land- en milieurechten, met name inheemse gemeenschappen en quilombola-gemeenschappen (afstammelingen van tot slaaf gemaakte mensen georganiseerd in gemeenschappen), die worden geconfronteerd met bedreigingen, geweld en moorden. Deze situatie maakt deel uit van een bredere context van mensenrechtenschendingen, waaronder aanhoudend politiegeweld, vaak gericht tegen raciale minderheden en vrouwen. Schendingen van de civiele ruimte en straffeloosheid blijven wijdverbreid. In 2024 registreerde het programma ter bescherming van activisten meer dan 1000 schendingen van fundamentele rechten tegen mensenrechtenverdedigers. Journalisten, mediaprofessionals en activisten lopen risico op stigmatisering, fysieke aanvallen en civiele of strafrechtelijke procedures. De Braziliaanse Vereniging voor Onderzoeksjournalistiek noteerde in 2024 330 aanvallen op journalisten, waarvan de meeste werden gepleegd door staatsfunctionarissen. Zonder een verandering door de Braziliaanse autoriteiten zullen onafhankelijke stemmen en de mensen op de frontlinie van klimaatverandering niet vrij kunnen deelnemen aan COP30, wat zowel het proces als de uitkomsten zal ondermijnen.

Aanbevelingen aan de Braziliaanse autoriteiten en de internationale gemeenschap:

- Zorg voor deelname en een veilige omgeving voor alle deelnemers aan COP30, ongeacht hun nationaliteit of afkomst.
- Neem maatregelen om schendingen van mensenrechten te voorkomen en straffeloosheid voor reeds gepleegd misbruik te bestrijden, inclusief herstelmaatregelen voor alle slachtoffers.

- Roep alle deelnemende staten aan COP30 op de Braziliaanse autoriteiten aan te sporen hun mensenrechtenbeleid aanzienlijk te verbeteren vóór de conferentie.
- Erken publiekelijk het belang van het werk van milieubeschermers en mensenrechtenverdedigers. Deze toezeggingen moeten vanaf het begin van de organisatie van de COP worden geïntegreerd in de overeenkomst met het gastland. Het secretariaat van de UNFCCC moet er ook voor zorgen dat in de “blauwe zone” van de conferentie — de zone onder hun controle — de rechten op vrijheid van meningsuiting, vereniging en vreedzame vergadering volledig worden beschermd.
- Ondersteun een belangenconflictenbeleid, en hervorm *Host Country Agreements* zodat ze transparant en openbaar zijn en bepalingen bevatten die mensenrechten beschermen. Een rechtengebaseerd en verantwoord UNFCCC-systeem ondersteunt inclusieve en effectieve klimaatactie, en beperkt de onevenredige invloed van fossiele belangen en lobby's.

AANBEVELINGEN

MITIGATIE: WERELDWIJDE EMISSIES ALIGNEREN MET HET PARIJSAKKOORD

In haar *Advisory Opinion* (2025)⁴ bevestigde het Internationaal Gerechtshof dat het 1,5°C-doel van het Akkoord van Parijs de internationale norm vormt. Staten moeten hun klimaatactie baseren op de best beschikbare wetenschap, met respect voor het principe van gemeenschappelijke maar gedifferentieerde verantwoordelijkheden en de historische verantwoordelijkheid van de EU. Het Hof benadrukte dat enkel het indienen van een NDC niet volstaat: de inhoud moet een *adequate bijdrage* leveren aan het behalen van het 1,5°C-doel. De rechters verduidelijkten bovendien dat de verplichting om schade aan het klimaatstelsel te voorkomen, zich noodzakelijkerwijs uitstrekt tot de productie, consumptie en infrastructuur van fossiele brandstoffen.

- België zou enkel een Europese positie mogen steunen die deze richtlijnen integreert in de herziening van de NDC voor 2035.
- Daarnaast moet de EU een beslissing op COP30 ondersteunen die inspeelt op de bevindingen van het UNFCCC-NDC-syntheserapport, de mogelijke kloof in collectieve ambitie aanpakt en corrigerende maatregelen vastlegt om het mondiale pad opnieuw in lijn te brengen met 1,5°C.

Op 18 september publiceerde de EU een intentieverklaring waarin het haar volgende NDC kadert binnen een indicatieve vork van 66,25% tot 72,5% emissiereductie tegen 2035, vergeleken met 1990. Hoewel deze vork op papier een versnelling van de inspanningen

⁴ <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/187/187-20250723-adv-01-00-en.pdf>

tussen 2030 en de klimaatneutraliteitsdoelstelling voor 2050 betekent, blijft ze onder de vereiste ambitie om als 1,5°C-conform te worden beschouwd. Daarom benadrukt de Klimaatcoalitie de volgende kerneisen voor de EU-NDC:

- **Ambitieuze emissiereductiedoelen voor alle sectoren:** De EU-doelstellingen moeten volledig in lijn zijn met het 1,5°C-doel, gebaseerd op de best beschikbare wetenschap en het gelijkheidsbeginsel. De Klimaatcoalitie roept de EU op om uiterlijk tegen 2040 vrijwel klimaatneutraal te zijn, met 95% bruto-emissiereducties, en 80% bruto-emissiereducties tegen 2035 als hoofd-NDC-doel. Het 2030-doel moet worden aangescherpt tot minstens 65% bruto-emissiereducties in plaats van de huidige “minstens 55%” netto. De EU moet vasthouden aan haar huidige aanpak om deze doelstellingen uitsluitend via binnenlandse actie te realiseren, zonder openstelling voor externe kredieten via artikel 6
- **Duidelijke en afzonderlijke doelstellingen:** Toekomstige doelstellingen moeten drie afzonderlijke en duidelijk onderscheiden doelen en beleidslijnen bevatten voor:
 - a) bruto-emissiereducties,
 - b) netto CO₂-opslag in de landgebruik- en bosbouwsector (LULUCF)
 - c) permanente industriële CO₂-verwijdering, gebaseerd op een grondige beoordeling van duurzame opschalingsmogelijkheden, risico's, voordelen en afwegingen.
 - Eventuele overprestaties op één van deze doelen mogen niet leiden tot een verlaging van de ambitie op andere vlakken.
- **Een tijdige en rechtvaardige uitfasering van fossiele brandstoffen:** De EU moet in haar NDC duidelijke data vastleggen voor de afbouw van verschillende fossiele brandstoffen: 2030 voor steenkool, 2035 voor fossiel gas en 2040 voor olie. Het is essentieel om trajecten te bepalen voor de onmiddellijke vermindering van het gebruik van fossiele brandstoffen en voor de ondersteuning van getroffen werknemers en gemeenschappen
- De EU moet zich verbinden tot een energiesysteem dat tegen 2040 grotendeels en tegen 2050 volledig gebaseerd is op hernieuwbare energie, met duidelijke doelstellingen voor energiebesparing. Dit vergt gerichte financiering om hernieuwbare capaciteit op te schalen, energienetten te moderniseren en een rechtvaardige transitie te garanderen voor werknemers en regio's.
- Beëindig publieke én private investeringen in de uitbreiding van fossiele brandstofproductie. Kapitaalstromen moeten worden heroriënteerd naar duurzame energieprojecten en rechtvaardige transitie-initiatieven.
- Op internationaal niveau moet een **moratorium op nieuwe investeringen in fossiele brandstofwinning** worden ingevoerd, zoals geadviseerd door het Internationaal Energieagentschap.

Algemene aanbevelingen

- België moet zich profileren als een actieve pleitbezorger van **internationale en Europese samenwerking** op klimaatgebied. Dit omvat de ondersteuning van

diplomatieke initiatieven, zoals het jaarlijkse statement van de ‘*High Ambition Coalition*’⁵, en de oproepen van Colombia voor een ‘*Critical Minerals Pact*’⁶.

- De **sectorale engagementen** die België tijdens COP 26 is aangegaan, zoals rond ontbossing en groene publieke investeringen, moeten worden geïmplementeerd⁷. Het is van belang om transparantie te bieden over de geboekte vooruitgang en te bespreken met de verschillende parlementen.
- Vraag aandacht voor de uitstoot door de **militaire sector**, die momenteel vrijgesteld worden van verplichte rapportage binnen de internationale klimaatdoelstellingen.
- Pleit voor emissiereducties aan de bron en bewezen duurzame technologieën en beschikbare oplossingen, en vermijd afhankelijkheid van **risicovolle, speculatieve technologieën** zoals geo-engineering.
- Op Belgisch, Vlaams, Waals en Brussels niveau moet het **Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP 2030)** worden afgerond in overeenstemming met het arrest van de **Klimaatzaak**. België moet tegen 2030 een reductie van **55% van de broeikasgasemissies** realiseren.

JUST TRANSITION IMPLEMENTATION COP

Deze COP is de gelegenheid om de rechtvaardige transitie, die doorheen de voorbije COPs aan tractie gewonnen heeft, centraal te verankeren in het klimaatbeleid.

- Zet in op het **Just Transition Work Program (JTWP)** om de huidige versnippering en tekortkomingen in wereldwijde inspanningen voor een rechtvaardige transitie aan te pakken. Wereldwijd nemen initiatieven voor een rechtvaardige transitie toe, maar ze zijn vaak ongelijk, onvoldoende afgestemd op klimaatdoelstellingen en slecht ingebed in lokale contexten. Dit leidt tot overlap, verwarring en het risico dat ze onvoldoende bijdragen aan sociale rechtvaardigheid.
- Richt een **Belém Actiemechanisme (BAM)**⁸ op onder het JTWP om de principes van een rechtvaardige transitie om te zetten in een samenhangend, praktisch en uitvoerbaar systeem. Het BAM moet een versnelde en gecoördineerde uitvoering van een rechtvaardige transitie over de hele economie mogelijk maken. Het mechanisme moet steunen op de principes van rechtvaardigheid en de verschillende verantwoordelijkheden en capaciteiten van landen.
 - Coördinatie en samenhang van alle Just Transition-inspanningen binnen en buiten de UNFCCC;
 - Delen van kennis, ervaringen en goede voorbeelden;
 - Ondersteuning op technisch, financieel en kennisniveau;
 - Formele participatie van observatoren en andere betrokkenen.
- Het BAM moet alle relevante dimensies van een rechtvaardige transitie behandelen en zich niet beperken tot de energiesector (**‘whole of economy approach’**). Het kan sectorspecifieke dialogen opzetten en kennis uitwisselen, met aandacht voor:

⁵ UNGA80 - High Ambition Coalition Ministerial Statement — The High Ambition Coalition

⁶ <https://resourcegovernance.org/articles/colombia-present-proposal-new-critical-minerals-pact-cop30>

⁷ Zie opsomming lijst: <https://klimaat.be/doc/cop26-engagementen-belgie.pdf>

⁸ ITUC (2025): [ituc cop30 demands.pdf](https://ituc-cop30.org/demands.pdf)

- De uitstap uit fossiele brandstoffen;
- Mijnbouwsector, wegens toenemende vraag naar transitie mineralen;
- Uitrol van hernieuwbare energie;
- Landbouw-, voedsel- en waterketens.
- Bescherm de **kernwaarden van een rechtvaardige transitie**, zoals vastgelegd in het Akkoord van Parijs. Fundamentele arbeidsrechten, kwaliteitsvolle tewerkstelling, sociale dialoog en inspraak van werknemers en hun vakbonden, en universele sociale bescherming zijn essentiële mechanismes, met bijzondere aandacht voor werknemers, vrouwen, inheemse gemeenschappen, jongeren en andere gemarginaliseerde groepen. Een rechtvaardige transitie in het JTWP moet meer concreet gebaseerd zijn op de Richtlijnen van de IAO (2015)⁹ en de recente IAO-resolutie (2023)¹⁰.
- Beleidsmaatregelen voor een rechtvaardige transitie moeten worden geïntegreerd in klimaatbeleid en plannen (NDC's, NAP's en LT-LEDS), via betekenisvolle sociale dialoog op nationaal niveau. Lagere inkomenslanden moeten hiervoor de nodige financiële steun krijgen.
- Het **Nationaal Energie- en Klimaatplan (NEKP)** moet worden afgestemd op een rechtvaardige transitie, op basis van sociale dialoog, met duidelijke plannen voor:
 - De impact van de transitie naar netto-nuluitstoot op werkgelegenheid;
 - Opleidingsnoden en arbeidsomstandigheden van werknemers;
 - Sectorale en nationale evaluaties van sociale en economische gevolgen, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen.
 - Stimuleer sectorale sociale dialoog over de rechtvaardige transitie, bijvoorbeeld via paritaire comités, en zorg dat werknemers inspraak hebben in de klimaatplannen van bedrijven via sociaal overleg.
- Garandeer **afdoende adaptatie-maatregelen in het NEKP**, om huishoudens en werknemers te beschermen voor de reeds onafwendbare klimaatverandering
- Integreer rechtvaardige transitie in **internationaal handelsbeleid en regulering van internationale waardeketens**, met ontwikkelingsmogelijkheden voor het globale zuiden.

INTERNATIONALE KLIMAATFINANCIERING

De teleurstellende uitkomst van COP29 werpt een schaduw over de onderhandelingen. Nakende besparingen, ook in België, ondermijnen niet alleen de mondiale klimaatactie, maar ook de geloofwaardigheid van rijkere landen. België moet aantonen dat het de gemaakte internationale afspraken respecteert en nakomt.

- Het **recente advies van het Internationaal Gerechtshof** benadrukt de verplichting van hogere inkomenslanden, krachtens de UNFCCC en het Akkoord van Parijs, om internationale klimaatfinanciering te verstrekken aan lagere inkomenslanden, zowel voor mitigatie als adaptatie. Het ICJ stelt dat de omvang van deze financiering

⁹ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@emp_ent/documents/publication/wcms_432859.pdf

¹⁰ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_886647.pdf

moet worden afgestemd op de financiële capaciteit van hogere inkomenslanden en de behoeften van lagere inkomenslanden.

- De naleving van **Artikel 9.1** moet strikt worden bewaakt: rijke landen zijn verplicht publieke klimaatfinanciering te verstrekken aan lagere inkomenslanden. De focus op private middelen mag dit niet ondermijnen. Publieke financiering moet centraal blijven en voldoen aan de principes van *additionaliteit, voorspelbaarheid, concessionaliteit en transparantie*.
- De EU en haar lidstaten moeten hun klimaatfinanciering aanzienlijk opschalen en een voorspelbare bijdrage leveren aan de nieuwe mondiale klimaatfinancieringsdoelstelling (NCQG), die voorziet in het mobiliseren van minstens \$300 miljard per jaar tegen 2035, met een verdere opschaling naar \$1,3 biljoen uit alle bronnen (*Baku to Belém Roadmap to 1.3 Trillion*).
- België moet een **groeipad vastleggen voor de periode 2025-2029** dat overeenkomt met zijn eerlijke aandeel. Een eerlijke Belgische bijdrage bedraagt minstens 500 miljoen per jaar¹¹. De middelen moeten prioriteit geven aan adaptatie en ondersteuning van de Least Developed Countries, die structureel ondergefinancierd blijven¹².
- Vertaal de ‘*Baku to Belém Roadmap to 1.3 Trillion*’ naar **een concreet actieplan** met duidelijke doelstellingen, taken en verantwoordelijkheden om \$1,3 biljoen per jaar tegen 2035 daadwerkelijk te mobiliseren.
 - **Geef prioriteit aan hoogwaardige publieke financiering**, met concrete mijlpalen voor mitigatie, adaptatie en verlies & schade.
 - Hanteer een **realistische benadering van blended finance en private financiering**¹³. De leverage-ratio's blijven beperkt, en financiering blijft geconcentreerd in markten met relatief laag investeringsrisico. Daarnaast bestaat het risico van privatisering van publieke diensten. Het actieplan moet daarom mechanismen identificeren die de mobilisatie van middelen versterken zonder de behoeften van kwetsbare gemeenschappen uit het oog te verliezen.
 - Het debat over het creëren van een ‘**gunstig investeringsklimaat**’ (“**enabling environment**”) moet verder gaan dan nationale wetgeving. Internationale instellingen zoals de Wereldbank, het IMF en multilaterale ontwikkelingsbanken (MDB's) moeten betrokken zijn, evenals processen rond schulden, belastingen en handel. Partijen moeten onderzoeken hoe deze architectuur hervormd kan worden om publieke uitgaven en investeringen in klimaatactie te bevorderen.
- **Ontwikkel nieuwe financieringsbronnen volgens het principe “de vervuiler betaalt”** en met oog voor sociale rechtvaardigheid. Zet een deel van de inkomsten van Emission Trading System (ETS1) en het Carbon Border Adjustment Mechanism

¹¹ <https://www.wri.org/insights/international-climate-finance-which-countries-should-pay> Verschillende berekeningen schatten een eerlijke bijdrage van België om en nabij de 1 miljard dollar (inclusief bijdragen aan ontwikkelingsbanken, die België niet rapporteert als klimaatfinanciering).

¹² <https://www.oxfamnovib.nl/Files/rapporten/2024/Climate%20Finance%20Short-Changed%202024.pdf>

¹³ [Policy Brief: The role of blended finance and enabling environments for mobilising climate finance: what's the evidence? - CAN Europe](#)

(CBAM)¹⁴ in voor internationale klimaatfinanciering. Onderzoek bijkomende opties zoals het afbouwen van fossiele subsidies¹⁵, een vermogensbelasting op grote vermogens en winst van de fossiele-energie-industrie, en belastingen op internationaal vliegverkeer¹⁶. Werk samen met andere landen aan deze opties, onder meer via de Global Solidarity Levies Taskforce¹⁷.

- **Pleit voor hervormingen van de schuldarchitectuur.** In 2023 bereikte de totale externe schuld van lage- en middeninkomenslanden een recordhoogte van \$8.800 miljard¹⁸. Doordat een steeds groeiende groep landen zich in schulden nood bevindt en gemiddeld veel hogere intresten betaalt op haar leningen dan hoge inkomenslanden, zijn er nauwelijks middelen beschikbaar in die landen voor klimaatadaptatie. Het is daarom essentieel om financiering te waarborgen in de vorm van giften en sterk concessionele middelen in plaats van commerciële leningen, en tegelijkertijd initiatieven voor schuldverlichting en structurele hervorming van het internationale schuldbeheer te ondersteunen.
- **Ondersteun het VN-verdrag voor internationale fiscale samenwerking** om te komen tot een rechtvaardiger en inclusiever fiscaal systeem dat zowel de belangen van lage- en middeninkomenslanden als mondiale uitdagingen, waaronder klimaatfinanciering, weerspiegelt. Huidige belastingregels bevoordelen voornamelijk rijke landen en multinationals en beperken de mogelijkheden van lage-inkomenslanden om hun eerlijke deel aan inkomsten te innen - zo gaat wereldwijd jaarlijks 492 miljard USD verloren door belastingparadijzen¹⁹.

FINANCIËLE STROMEN IN LIJN MET PARIJS

Klimaatverandering vormt een groeiende bedreiging voor financiële systemen wereldwijd: van inflatie tot dalend bbp. Tegelijkertijd zijn de subsidies voor fossiele brandstoffen de afgelopen jaren tot recordhoogte gestegen. Dit vraagt om het financiële systeem te transformeren tot een sleutelactor die bijdraagt aan de oplossing in plaats van het probleem aan te wakkeren, wat regelgeving vereist.

- Zet een proces op onder **Artikel 2.1c** dat diepgaand overleg tussen de Partijen bevordert en concrete vooruitgang in het verschuiven van financiële stromen naar klimaatoplossingen mogelijk maakt. Hogere inkomenslanden en landen die verantwoordelijk zijn voor de grootste fossiele subsidies moeten hierin het voortouw nemen, door binnenlands fossiele subsidies af te bouwen, nationale transitieplannen voor financiering op te stellen, en marktregulerende maatregelen te implementeren die private investeringen sturen. Tegelijkertijd moeten

¹⁴ <https://ieep.eu/wp-content/uploads/2025/05/The-EU-CBAMs-reform-and-remaining-implementation-challenges-for-low-and-middle-income-countries-IEEP-2025.pdf>

¹⁵ <https://oilchange.org/wp-content/uploads/2024/09/Fact-Sheet-We-can-pay-for-it-1.pdf>

¹⁶ <https://caneurope.org/new-sources-for-public-climate-finance-loss-damage-fund/>

¹⁷ <https://solidaritylevies.org/>

¹⁸ [International Debt Report 2024: Low- and middle-income countries' debt stock increased by US\\$205.9 billion in 2023](https://www.imf.org/en/Publications/IDR/Issues/2024/01/24/low-and-middle-income-countries-debt-stock-increased-by-us$205.9-billion-in-2023)

¹⁹ <https://taxjustice.net/reports/the-state-of-tax-justice-2024/>

internationale barrières voor klimaatfinanciering worden weggenomen door hervorming van schuld-, belasting-, krediet- en handelsstructuren.

- **Voer een klimaattoets in voor alle publieke investeringen** om te garanderen dat ze in lijn zijn met **Artikel 2.1c** van het Akkoord van Parijs.
- Pleit voor een einde van **subsidies voor fossiele brandstoffen**, met de nodige sociale omkadering. Deze subsidies bedragen ook in België minstens 15 miljard in 2023²⁰. Dat kan door een wet te stemmen waarin een graduele uitfasering wordt vastgelegd binnen de komende legislatuur, gekoppeld aan een verplichte inventaris die jaarlijks wordt voorgelegd aan het parlement. Een afbouwplan van de subsidies voor fossiele brandstoffen biedt ook de gelegenheid om de beschikbare fiscale instrumenten zo in te zetten dat het gebruik van fossiele brandstoffen wordt ontmoedigd en het gebruik van fossielvrije energie wordt aangemoedigd.
- Leg de **Nationale Bank van België** op om een verduurzaming van de financiële sector te stimuleren door zijn eigen portfolio te verduurzamen en te decarboniseren. Zet de bankensector aan tot in kaart brengen en ontraden van schadelijke investeringen.
- Belgische autoriteiten kunnen hun invloed uitoefenen op **Belfius**, een door de federale staat volledig beheerde bank, om de transitie te bevorderen. Belfius zou zich moeten richten op het bieden van innovatieve diensten die de economische en sociale transitie ondersteunen en pensioenfondsen tegen 2030 volledig investeren in duurzame bedrijven. Ook zou Belfius producten kunnen aanbieden die gericht zijn op ecologische transitie en investeren in nationale bedrijven van verschillende groottes.
- Pleit voor een verduurzaming van **multilaterale en nationale ontwikkelingsbanken** en andere publieke financieringsvehikels. Deze instellingen moeten de strijd tegen de klimaat- en biodiversiteitscrisis centraal stellen in hun mandaat en operaties in lijn met het akkoord van Parijs²¹. Daarnaast moeten ontwikkelingsbanken zoals het IMF en de Wereldbank de schulden crisis dringend aanpakken, robuuste mensenrechten waarborgen en democratische bestuursstructuren implementeren.
- **Verplicht de private financiële sector om tegen 2030 de door haar gefinancierde broeikasgasemissies te halveren.** Dit doel is afgestemd op de richtlijnen van de *UN High-Level Expert Group on the Net Zero Emissions Commitments of Non-State Entities*²², die benadrukt dat het halveren van gefinancierde emissies tegen 2030 een cruciale mijlpaal is om binnen de 1,5°C-grens te blijven.
- **Verdedig het EU Sustainable Finance Framework** tegen pogingen tot deregulering. Het verzwakken van de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), de vereisten voor klimaattransitieplannen van bedrijven of de EU-taxonomie, onder het mom van “concurrentievermogen”, is kortzichtig en riskant. Dergelijke maatregelen creëren onzekerheid en ondermijnen de noodzakelijke langetermijninvesteringen voor een duurzame groene economie.

²⁰ https://financien.belgium.be/sites/default/files/Statistieken_SD/Inventaris/FFS_2024_samenvatting_NL.pdf

²¹ [Up to \\$41 billion in World Bank climate finance unaccounted for, Oxfam finds | Oxfam GB](https://www.oxfam.org/en/policy/press-releases/2023/09/21/up-to-41-billion-in-world-bank-climate-finance-unaccounted-for-oxfam-finds)

²² <https://www.un.org/en/climatechange/high-level-expert-group>

- Werk aan een bindend kader inzake transparantie en rapportage van de blootstelling van financiële actoren aan de fossiele economie, en verplicht financiële instellingen om hun operaties in lijn te brengen met de klimaatdoelstellingen, door zich in te schrijven voor het **'SBTi Finance Framework'** - dit laat toe om op de sector toegesneden science based targets vast te leggen. Ook het ruimer fiscaal en economisch beleid moet coherent worden gemaakt met een rechtvaardige transitie.

GENDERRECHTVAARDIGHEID

Genderrechtvaardigheid is een essentiële pijler van klimaatrechtvaardigheid. Na de historische beslissing in 2024 om het Genderactieplan (Gender Action Plan – GAP) te verlengen van 5 naar 10 jaar (beslissing 7/CP.29), moet COP30 het plan verder verdiepen en concreet maken.

Internationaal

België moet zich inzetten voor een transformatieve klimaataanpak die systemische verandering teweegbrengt, met als kernpunten²³:

- **Meer participatie en leiderschap:** de effectieve deelname en het leiderschap van vrouwen, meisjes en mensen met diverse genderidentiteiten versterken. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor intersectionaliteit, gendergerelateerd geweld, capaciteitsopbouw en de bescherming van de vrijheid van meningsuiting.
- **Concrete uitvoering op alle niveaus:** acties duidelijk omschrijven en koppelen aan bestaande processen zoals de nationaal bepaalde bijdragen (NDC's), de nationale energie- en klimaatplannen (NEKP's) op EU-niveau en de nationale aanpassingsplannen (NAP's).
- **Betere data:** de verzameling en het gebruik van gendergesegregeerde gegevens versterken om de impact van gendertransformatieve klimaatactie te meten. Dit moet aansluiten bij het beleid voor gelijke kansen, en bijdragen aan de belangrijkste VN-klimaatprocessen, zoals de Global Stocktake, de tweejaarlijkse rapporten en het zevende IPCC-rapport (AR7).
- **Meer aandacht voor diversiteit en intersectionaliteit:** beter begrijpen hoe verschillende vormen van ongelijkheid elkaar beïnvloeden, in lijn met de recent vernieuwde Belgische antidiscriminatiewetgeving. Dat vraagt om data uitgesplitst naar leeftijd, gender, handicap en andere kenmerken.
- **Mensenrechten centraal:** mensenrechten moeten de basis blijven van klimaatactie. Het vernieuwde GAP mag niet terugvallen op eerder bereikte afspraken, maar moet verder bouwen op het bestaande mensenrechtelijke kader en zo echte vooruitgang op het vlak van gendergelijkheid mogelijk maken.
- **Koppeling met gezondheid en gendergerelateerd geweld:** de samenhang erkennen tussen klimaatverandering, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten, en gendergerelateerd geweld (GBV). Ook schadelijke mannelijkheidsnormen moeten

²³ https://www4.unfccc.int/sites/SubmissionsStaging/Documents/202503312013---WGC_Submission_GAPWorkshop_2025.pdf

worden bevraagd om niet-gewelddadige relaties te bevorderen. Klimaatrampen en grondstoffenschaarste vergroten het risico voor meisjes op schooluitval, kindhuwelijken, kinderarbeid en seksueel geweld.

- **Een rechtvaardige, genderbewuste transitie:** een sociaal en ecologisch rechtvaardige transitie bevorderen die feministische principes integreert – met aandacht voor zorg, mensenrechten, arbeidsrechten en armoedebestrijding. Dat betekent: sociale bescherming en arbeidsrechten voor wie in de informele economie of zorgsector werkt (betaald of onbetaald), genderbewuste onderwijs- en werkgelegenheidskansen, een eerlijke verdeling van zorgtaken, en de volledige deelname van vrouwen aan klimaatbesluitvorming.
- **Zorg (“care”) als onderdeel van klimaatactie:** zorgarbeid en de zorgsector structureel opnemen in klimaatbeleid en infrastructuur. Dat betekent investeren in robuuste zorgsystemen en sociale bescherming, de rol van zorgarbeid erkennen in klimaatweerbaarheid, en zorgen voor een evenwichtigere verdeling van zorgtaken tussen vrouwen en mannen.
- **Coherentie tussen processen:** afstemming tussen het GAP en andere onderhandelingsstromen, thematische domeinen en processen binnen het VN-klimaatverdrag en het IPCC versterken.
- **Financiering vrijmaken:** voldoende middelen voorzien voor gendertransformatieve klimaatactie, zowel in algemene financieringsmechanismen als specifiek voor de uitvoering van het GAP.
- **Genderbewuste technologie:** ontwikkeling en overdracht van technologieën bevorderen die gendergelijkheid versterken, schadelijke effecten zoals ontheemding, uitbuiting of technologiegerelateerd gendergeweld voorkomen, en actief bijdragen aan genderrechtvaardige resultaten.

Nationaal

- **Institutionele verankering:** een interregionale structuur opzetten in samenwerking met de bevoegde administraties, en binnen het CCPIE een werkgroep *Gender en Klimaat* oprichten om het Nationaal Focaal Punt voor Gender en Klimaatverandering te ondersteunen – zowel binnen het VN-klimaatproces als op nationaal niveau.
- **Centrale dataverzameling:** een centraal punt oprichten voor de verzameling en publicatie van gendersensitieve klimaatdata, bijvoorbeeld op federaal niveau via samenwerking tussen het *Belgian Climate Center* en het *Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen*.

KLIMAATADAPTATIE

Het Klimaatakkoord van Parijs stelde een ‘Global Goal for Adaptation’ (GGA) vast, maar dit was relatief vaag geformuleerd, waardoor het moeilijk toepasbaar was. Om dit aan te pakken, heeft COP28 een kader aangenomen om de uitvoering van het GGA te sturen. Op COP30 moeten ze nu concrete indicatoren vastleggen om de geboekte vooruitgang te kunnen volgen.

- De GGA moet **duidelijke, meetbare doelstellingen** voor aanpassing bevatten, en **mechanismen om financiering, technologie en capaciteitsopbouw** te mobiliseren. Zo krijgen landen en gemeenschappen die het meest getroffen worden de nodige steun om hun Nationale Adaptatieplannen effectief uit te voeren.
- **Sectoroverschrijdende en thematische indicatoren:** De GGA-indicatoren moeten rekening houden met de gezondheid van de bodem, de veerkracht van landbouwproductiesystemen tegen klimaatverandering, en klimaatbestendig water, sanitatie en hygiëne. Dit is essentieel voor de weerbaarheid van zowel gemeenschappen als ecosystemen. Voorbeelden uit de voorlopige conceptlijst tonen dat sommige indicatoren meerdere thema's tegelijk bestrijken; zo wordt het doel voor water en sanitatie ook meegenomen in infrastructuur en landbouw. Het opnemen van waterindicatoren als transversale maatstaf maakt het mogelijk de impact van waterbeleid over sectoren heen te meten.
- **Kinderen** moeten expliciet worden meegenomen als kwetsbare groep. Indicatoren gericht op kinderen zijn opgenomen in thematische doelen zoals gezondheid, voeding, water, sanitatie, adaptieve sociale bescherming en infrastructuur. Ook onderwijsindicatoren voor kinderen en jongeren zijn geïntegreerd, conform subparagrafen d) en f) van paragraaf 21 van beslissing 3/CMA.6. Waar relevant, wordt leeftijdsdisaggregatie toegepast om hun specifieke kwetsbaarheden zichtbaar te maken (paragraaf 10 van beslissing 2/CMA.5).
- De GGA moet expliciet rekening houden met gender, jeugd en inheemse kennis, zodat adaptatiemaatregelen breed inclusief zijn. Tegelijk moet men waakzaam zijn voor de zogenaamde “toepasbaarheidsclausule”, die het risico op uitsluiting van kwetsbare groepen kan verhogen.
- Blijf inzetten op **adaptatiefinanciering** in lijn met internationale afspraken en spoor ook andere landen aan om collectief de belofte na te komen: de financiering in 2025 verdubbelen tot 40 miljard USD ten opzichte van het referentiejaar 2019. Dit is essentieel om de groeiende kloof in adaptatiefinanciering te dichten: momenteel gaat slechts 5% van alle klimaatfinanciering naar adaptatie, wat een geschatte financieringskloof van 359,5 miljard USD per jaar tot 2030 betekent²⁴.
- Effectieve adaptatie vraagt **bottom-up planning** die lokale gemeenschappen, boeren, lokale bedrijven betreft. NDCs en NAPs worden vaak top-down opgesteld door multilaterale agentschappen en experts, met beperkte inspraak van het maatschappelijk middenveld. Dat leidt tot risico's op uniforme plannen in plaats van contextsensitieve oplossingen.

LOSS AND DAMAGE

Klimaatkwetsbare landen en gemeenschappen ondervinden reeds dagelijks de onomkeerbare gevolgen van de klimaatcrisis, zoals droogte en overstromingen. Dit leidt niet alleen tot economische schade, maar ook tot verlies van cultuur. COP 28 zette de eerste stappen in het voorzien van financieringsmechanismen om lagere inkomenslanden te

²⁴ <https://www.unep.org/resources/adaptation-gap-report-2024>

ondersteunen bij het aanpakken van loss en damage, waaronder een Fonds. Na drie jaar blijft dit fonds structureel ondergefinancierd.

- De financiële beloften moeten worden omgezet in concrete bijdragen. Op 27 juni 2025 was slechts 348 miljoen van de 788,68 miljoen USD aan toegezegde middelen voor het *Fund Responding to Loss and Damage* daadwerkelijk gestort. België – en in het bijzonder Wallonië – moet andere staten aansporen hun beloften na te komen. Van Wallonië wordt bovendien verwacht dat het nog 1 miljoen euro van de in totaal 2 miljoen toegezegde euro's effectief uitbetaalt.
- Garandeer de **operationalisering van het Fund Responding to Loss and Damage (FRLD)** door de snelle en grootschalige mobilisatie van middelen te ondersteunen, inclusief bijdragen van hogere inkomenslanden en andere landen die hiertoe in staat zijn. Het opnemen van nieuwe financieringsmechanismen op basis van het “polluter pays”-principe, zoals belastingen en heffingen op vervuiling.
- Erken **klimaatonthemding** als een groeiend probleem en de dringende noodzaak voor oplossingen op internationaal, regionaal en nationaal niveau die de mensenrechten in alle stadia van ontheemding respecteren. Implementeer daarbij de aanbevelingen van de Task Force on Displacement²⁵.
- Integreer de **rechten van het kind**, met bijzondere aandacht voor disproportionele en niet-economische effecten, aangezien deze vaak levenslange en soms onherstelbare gevolgen hebben.
- Pleit voor de opstelling van een **“Loss & Damage Gap Report”** om de financieringsbehoeften objectief in kaart te brengen, naar het voorbeeld van het Emissions Gap Report van het VN-Milieuprogramma (UNEP). Het is essentieel dat hierbij de gevolgen voor mensenrechten en zowel economische als niet-economische dimensies worden meegenomen, zodat de evaluatie van verliezen en schade volledig en nauwkeurig is

LANDBOUW EN VOEDSELSYSTEMEN

Voedselsystemen zijn verantwoordelijk voor een derde van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen, voornamelijk als gevolg van intensieve landbouw. Ze vormen dus een belangrijke hefboom voor zowel mitigatie als adaptatie. Toch krijgt dit thema weinig aandacht binnen het VN-Klimaatverdrag (UNFCCC) – terwijl net de mensen wier levensonderhoud van landbouw afhangt, het zwaarst worden getroffen door de gevolgen van de klimaatcrisis. Agro-ecologie is vandaag een sleuteloplossing voor de aanpassing van kleinschalige landbouwsystemen. Toch blijft het aandeel van de klimaatfinanciering dat naar dit domein gaat, ruim onvoldoende om de uitdaging aan te gaan.

Internationaal

- Zoals de groep van Afrikaanse staten duidelijk stelde tijdens de eerste workshop van het *Sharm el Sheikh Joint Work on Agriculture (SSJWA)* in Bonn in juni 2025, moet

²⁵ https://unfccc.int/sites/default/files/resource/2018_TFD_report_17_Sep.pdf

agro-ecologie een prioriteit worden in de onderhandelingen binnen de UNFCCC over landbouw en voedselsystemen.

- Het SSJWA en andere werkgroepen binnen de UNFCCC moeten **de cruciale rol van kleinschalige landbouw erkennen** en het **onevenredig grote effect** dat klimaatverandering op deze sector heeft. Kleinschalige landbouw moet een prioritaire doelgroep worden voor adaptatie- en financieringsmaatregelen, vooral in landen van het Zuiden. Het **wereldwijde aanpassingsdoel (Global Goal on Adaptation)** moet daarom duidelijke indicatoren opnemen over landbouw en de middelen voor de uitvoering ervan.
- Het **“rechtvaardige transitie”-pakket van COP30** moet ook een rechtvaardige transitie in landbouw en voedselsystemen omvatten. Zo’n transitie moet het afbouwen van extractieve, emissie-intensieve landbouwmodellen bevorderen en de overstap stimuleren naar **eerlijke, klimaatrobuuste, mensgerichte en agro-ecologische voedselsystemen** die zowel de mens als de planeet ten goede komen.
- De **UNFCCC** moet zorgen voor **coherentie tussen klimaatactie, het Kunming-Montreal wereldbiodiversiteitskader en de VN-Conventie tegen woestijnvorming**, en tegelijk de rechten van inheemse volkeren, boeren en andere kleinschalige voedselproducenten beschermen.

Belgisch en Europees niveau

- De **159 landen**, waaronder **België en de EU**, die de **Verklaring van de Emiraten (2023)** hebben ondertekend, zijn verplicht **landbouw en voedselsystemen te integreren in hun nationale klimaatplannen**.
- Er moet een **systeembenadering van het voedselsysteem** worden ontwikkeld – van vork tot bord – met aandacht voor de voedselomgeving, om **gezonde en duurzame voedingspatronen** te bevorderen en de **consumptie van dierlijke producten te verminderen**, in lijn met de richtlijnen van de volksgezondheidsautoriteiten.
- De **inspanningen om de methaanuitstoot te verminderen** moeten worden opgevoerd, conform de verbintenissen die tijdens **COP26** zijn aangegaan in het kader van het **Global Methane Pledge**. Extra brongerichte maatregelen zijn nodig om het beloofde doel – een **reductie van 30% van de methaanuitstoot tegen 2030** – te halen.

NATUUR EN BIODIVERSITEIT

Het tegengaan van biodiversiteitsverlies is een belangrijke hefboom voor zowel klimaatmitigatie als -adaptatie³¹. Na de Cover Decisions van COP 26 en COP 27, benadrukte de Global Stocktake (COP 28) nogmaals het belang van bescherming, behoud en herstel van natuur en ecosystemen. Dit moet gebeuren in overeenstemming met het Kunming-Montreal globaal biodiversiteitskader (GBF).

Internationaal

- Steun de oprichting van een **klimaat en natuur workstream** via a) de implementatie van de beslissingen en adviezen rond natuur uit de Cover Decisions van COP26 en COP 27 en de Global Stocktake and specifically around deforestation to halt and

reverse deforestation and forest degradation by 2030 (1/CMA.5 para 33 and 34) and to deal with the fragmentation of forest action across many different work streams under the Paris Agreement. en b) het uitdiepen van de synergieën tussen de NDC's (klimaat) en de NBSAP's (biodiversiteit) om maatschappelijke voordelen te maximaliseren.

- Erken dat **natuurgebaseerde klimaatoplossingen** een prominente rol moeten spelen in nationale adaptatieplannen en hun bijdrage leveren aan klimaatmitigatie. Steun het principe dat natuurgebaseerde oplossingen niet mogen worden ingezet ter vervanging van reductie van de broeikasgasuitstoot. Werk aan het standaard maken van deze oplossingen in plaats van grijze infrastructuur.
- Versterk de rol van België als **'Blue Leader'** door het voorzorgsbeginsel toe te passen op het oceaangebied, in het bijzonder de diepzee. Steun en onderteken een **internationaal moratorium op diepzeemijnbouw** en speel een leidende rol in de ontwikkeling en uitrol van een circulaire deel-economie met inbegrip van innovatie.

Belgisch en Europees

- Wees als België een voortrekker in de uitvoering van het GBF om biodiversiteitsverlies tegen 2030 stoppen en omkeren.
- Zorg voor **voldoende financiering** om de regionale, nationale, Europese en internationale biodiversiteitsdoelstellingen te halen. Volgens een studie i.o.v. WWF (2023) moet ons land komende legislatuur 862 miljoen euro per jaar extra investeren om al zijn biodiversiteitsverbintenissen te realiseren²⁶. De studie geeft ook een overzicht van de belangrijkste hefbomen waarover de Belgische overheden al beschikken om de investeringskloof te dichten.
- Ga biodiversiteitsverlies door **Belgische consumptie** tegen. Breng de aangegane verbintenissen (Forest, Agriculture and Commodity Trade-dialoog en het partnerschap van de Verklaring van Amsterdam) in praktijk. We roepen België ook op om verdere aanpassingen of uitstel van de EUDR te verwerpen en de handhaving ervan te verzekeren, voldoende bij te dragen aan de in de wet voorziene partnerschappen en samenwerking met producerende landen, met bijzondere aandacht voor inheemse en lokale gemeenschappen, en op Europees niveau de ondersteuning van de revisie van de wet omtrent andere ecosystemen, zoals savannes, te garanderen.
- Om een geloofwaardige leider op internationaal niveau te zijn, moet België **coherent** zijn in zijn standpunten op EU-niveau en eigen nationaal beleid. Dit betekent o.a. Implementatie van de EU **Natuurherstelwet**, inclusief het opmaken van ambitieuze en duidelijke natuurherstelplannen en het uitvoeren van de opgemaakte beheersplannen van de mariene Natura 2000 zones. Spoor **bedrijven** aan om, in overeenstemming met de Europese wetgeving ter zake (Corporate Sustainability Due Diligence en Corporate Sustainability Reporting Directive), hun impact (scope 1, 2 & 3) op de biodiversiteit in kaart te brengen en stimuleer hen om daaropvolgend gepaste doelstellingen, strategieën en acties op te stellen. Stimuleer hiervoor het gebruik van **Science Based Targets**, zowel voor klimaat als biodiversiteit.

²⁶ <https://www.be/nl/publicatie/rapport-de-belgische-biodiversiteitsfinancieringskloof>

- België moet 30% van zijn grondgebied onder bescherming plaatsen, waarvan 10% onder strikte bescherming, zoals beoogd in de Europese biodiversiteitsstrategie voor 2030.
- België moet zich verzetten tegen dereguleringsinitiatieven van de Europese Commissie (Omnibus pakketten). Door wetgeving van de Green Deal uit te hollen en op de lange baan te schuiven creëert de commissie grote onzekerheid voor de bedrijven en worden vooruitstrevende bedrijven gestraft. Bovendien organiseert Europa zo de mislukking van de zelfopgelegde doelen rond klimaat en biodiversiteit.
- Een inventaris van de schadelijke subsidies is in de maak voor de federale en gewestelijke regeringen. Deze subsidiestromen schaden onze weerbaarheid tegen klimaatextremen en zijn contraproductief t.o.v. onze adaptatie- en biodiversiteitsdoelen. Zorg voor een uitfasering hiervan, zoals gevraagd in het kader van het Montreal-Kunming akkoord voor biodiversiteit.

KOOLSTOFMARKTEN

De discussies rond artikel 6 moeten ervoor zorgen dat er voldoende waarborgen zijn voor de implementatie van koolstofmarkten. Op dit moment biedt het gebruik van deze markten te veel mogelijkheden voor greenwashing. De aarde kan zich geen compromissen veroorloven als het gaat om integriteit en transparantie.

- De koolstofmarkt mag de uitvoering en ambitie van nationale NDC's niet verstoren en/of valse internationale geloofwaardigheid geven aan private bedrijven via projecten die ten onrechte beweren “koolstofneutraal” te zijn of de klimaatimpact van hun activiteiten te verminderen (**greenwashing**). Staten moeten hun economie koolstofvrij maken via **binnenlandse oplossingen**, en niet door de uitstoot of de gevolgen ervan **naar andere landen of bevolkingen te verschuiven**.
- De **basisstructuur van samenwerkingsakkoorden** in het kader van **artikel 6.2** (over bilaterale samenwerkingsmechanismen tussen staten) moet worden versterkt en moet **volledige waarborgen bieden op het vlak van transparantie, duurzaamheid en respect voor de mensenrechten**.
- Eis volledige **transparantie en duidelijke toegang tot informatie** over de projecten van deze markten, zodat het maatschappelijk middenveld en externe actoren deze mechanismen kunnen controleren.
- Met betrekking tot artikel 6.4 partijen moeten ervoor zorgen dat ze de onlangs goedgekeurde sociale en ecologische waarborgen blijven versterken en strikt toepassen²⁷.
- De **landsector** mag niet in aanmerking komen voor de markt (wegens de niet-duurzaamheid van de gegenereerde kredieten, negatieve impact op mensenrechten en het recht op voedsel). De landsector kan wel worden opgenomen in de uitvoering van artikel 6.8 over de “niet-marktbenaderingen” voor de mogelijke financiering van projecten voor de bescherming en het herstel van koolstofputten²⁸.

²⁷ <https://www.climatechangenews.com/2024/05/09/un-agrees-carbon-market-safeguards-to-tackle-green-land-grabs/>

²⁸ <https://www.clara.earth/pa68>

- Op Belgisch en Europees niveau: Vanwege de risico's die ze vormen voor het Europese geloofwaardigheidsniveau, voor de publieke financiën en de concurrentiekracht, en voor de voedselzekerheid en de bodem, moet de integratie van internationale kredieten in de Europese doelstellingen voor emissiereductie worden afgewezen.

JONGEREN, KINDEREN EN TOEKOMSTIGE GENERATIES

Kinderen, die een derde van de wereldbevolking uitmaken, worden onevenredig hard getroffen door de klimaatcrisis. Gelet op de aanbevelingen van het Algemeen Commentaar 26 van het VN-Kinderrechtencomité²⁹, de uitkomst van de expertendialoog over de disproportionele impact van klimaatverandering op kinderen (SB60, 2024) en de ondertekening van de Declaration on Children, Youth and Climate Action vragen we België om tijdens COP30 te blijven pleiten voor het mainstreamen van kindgerichte maatregelen doorheen alle onderhandelingen.

- **Geef vervolg aan het expertendialoog over kinderen, jongeren en klimaatverandering.** Deze dialoog, vereist na de Global Stocktake, benadrukte de noodzaak om de specifieke kwetsbaarheden van kinderen, evenals hun perspectieven, beter te integreren in klimaatbeleid, klimaatmaatregelen en de financiering van gerelateerde interventies. Tijdens COP30 moeten de Partijen ervoor zorgen dat de onderhandelingen over de uitvoering van de resultaten van de Global Stocktake deze aanbevelingen respecteren, en zo de basis leggen voor concrete opvolgingsmaatregelen.
- **Voorgestelde formulering voor het dialoog over de uitvoering van de resultaten van de Global Stocktake:** *“Feliciteert het informele samenvattingsrapport over het expertendialoog over kinderen en klimaatverandering en nodigt de werkprogramma’s en relevante organen die onder het Verdrag en het Akkoord van Parijs zijn opgericht uit om rekening te houden met de onevenredige effecten van klimaatverandering op kinderen, en om mogelijkheden tot actie te onderzoeken binnen hun mandaat, activiteiten en bestaande rapportageprocessen”.*
- **Pleit ervoor dat België op Europees niveau de gezamenlijke ondertekening van de “Declaration on Children, Youth and Climate Action” ondersteunt,** en tegelijkertijd blijft werken aan de uitvoering van de beloften van de verklaring.
- **Pleit voor de erkenning en verwezenlijking op mondiaal niveau van het onvervreembare recht van kinderen op een gezonde omgeving.**
- **Versterk de betekenisvolle participatie van kinderen en jongeren in klimaatmaatregelen,** onder andere via het “Climate Empowerment Dialogue”, deelname aan het programma van jonge UNFCCC-delegates, en het onderzoeken van mogelijkheden om de prioriteiten van YOUNGO en de deelname van jongeren substantieel te ondersteunen, met de nadruk op het Zuiden.
- **Versterk de capaciteit van kinderen en jongeren met betrekking tot mitigatie en adaptatie van klimaatverandering,** door middel van klimaat- en milieueducatie en

²⁹ Zie Algemeen Commentaar 26: <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-andrecommendations/general-comment-no-26-2023-childrens-rights-and>

investeringen daarin, en door kinderen en jongeren de kennis en vaardigheden te geven om zichzelf te beschermen en bij te dragen aan een veilige en duurzame toekomst, met bijzondere aandacht voor gemarginaliseerde kinderen en jongeren.

Contact :

Kiki Berkers

Politiek coördinator Klimaatcoalitie

Kiki.berkers@11.be